Lietas arhīva Nr. A42-00257-25/18
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0304.A420149024.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2025. gada 4. martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Arlita Zariņa, tiesneši Sandija Audzere un Māris Markovs,

piedaloties pieteicējas apdrošināšanas akciju sabiedrības „BTA Baltic Insurance Company" pārstāvim zvērinātam advokātam Mārim Brizgo un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Tieslietu ministrijas pārstāvei /pers. A/,

atklātā tiesas sēdē, izmantojot *Microsoft Teams* videokonferenču platformu, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz apdrošināšanas akciju sabiedrības „BTA Baltic Insurance Company" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru apdrošināšanas akciju sabiedrībai „BTA Baltic Insurance Company" tiktu atlīdzināti zaudējumi 67 382,76 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Tieslietu ministrija 2020. gada 17. septembrī izsludināja atklātu konkursu „Veselības apdrošināšanas polišu iegāde Tieslietu ministrijas, Valsts zemes dienesta, Datu valsts inspekcijas, Maksātnespējas kontroles dienesta, Patentu valdes ierēdņu un darbinieku vajadzībām" (identifikācijas Nr. TM 2020/37) (turpmāk – iepirkums, konkurss). Piedāvājumu konkursā iesniedza vairāki pretendenti, tostarp pieteicēja AAS „BTA Baltic Insurance Company", kā arī vienas grupas uzņēmums *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle*.

[2] Ar pasūtītājas iepirkuma komisijas 2020. gada 19. novembra lēmumu par saimnieciski visizdevīgāko atzīts *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* piedāvājums, piešķirot tam līguma slēgšanas tiesības. *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* 2020. gada 26. novembrī atteicās slēgt iepirkuma līgumu. Pasūtītājas iepirkuma komisija 2020. gada 1. decembrī par nākamo atbilstošo pretendentu līguma slēgšanas tiesību iegūšanai atzina pieteicēju. Vienlaikus, pamatojoties uz Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 „Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr. 107) 24. punktu, pasūtītājas iepirkuma komisija lūdza pieteicējai iesniegt apliecinājumu un pierādījumus, ka pieteicēja nav uzskatāma par vienu tirgus dalībnieku kopā ar iepirkumā sākotnēji izraudzīto pretendentu *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāli*. Pieteicēja pasūtītājai sniegtajā atbildē norādīja, ka abi uzņēmumi ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, vienlaikus apliecinot, ka tā piedāvājumu ir sagatavojusi neatkarīgi un nav saskaņojusi ar *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāli*. Ņemot vērā, ka pieteicēja un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* ir uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieci, pasūtītājas iepirkuma komisija 2020. gada 9. decembrī atgriezās pie pretendenta vērtēšanas un lēma par iepirkuma procedūras pārtraukšanu, pamatojoties uz noteikumu Nr. 107 23. punktu. Ar Iepirkumu uzraudzības biroja 2021. gada 21. janvāra lēmumu Nr. 4?1.2/21?20 pasūtītājas iepirkuma komisijas lēmums atstāts negrozīts.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 27. februāra spriedumu administratīvajā lietā Nr. A420134021 Iepirkumu uzraudzības biroja 2021. gada 21. janvāra lēmums Nr. 4?1.2/21?20 atzīts par prettiesisku. Spriedums stājies spēkā.

[4] Pieteicēja 2023. gada 18. decembrī vērsās Tieslietu ministrijā ar iesniegumu, lūdzot atlīdzināt zaudējumus – neiegūto peļņu 64 831,15 *euro* un izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību 2820 *euro*, kā arī pievienotās vērtības nodokļa summu 592,20 *euro*.

[5] Tieslietu ministrija ar 2024. gada 22. marta lēmumu Nr. 1-4.1/31 nolēma atlīdzināt izdevumus par juridisko palīdzību 711,23 *euro* un no šīs summas aprēķināto pievienotās vērības nodokļa summu 149,36 *euro* un atteikt pieteicējai atlīdzināt neiegūto peļņu. Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats ir ar Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 27. februāra spriedumu administratīvajā lietā Nr. A420134021 par prettiesisku atzītais Iepirkumu uzraudzības biroja 2021. gada 21. janvāra lēmums Nr. 4?1.2/21?20, ar kuru atstāts negrozīts Tieslietu ministrijas lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu (iepirkuma komisijas 2020. gada 9. decembra protokols Nr. 8). Lai pieteicējai atlīdzinātu zaudējumus, jākonstatē, ka pieteicējai ir radušies zaudējumi un ka pastāv cēloņsakarība starp prettiesisko lēmumu un pieteicējas norādītajiem zaudējumiem.

[5.2] Pasūtītājas iepirkuma komisija atzina, ka pieteicējas piedāvājums atbilda iepirkuma nolikuma prasībām un ka tas bija nākamais saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums. Saņemot pieteicējas sniegto informāciju, ka pieteicēja un iepirkumā sākotnēji izraudzītais pretendents *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, pasūtītājas iepirkuma komisija pārtrauca iepirkuma procedūru, jo saskaņā ar noteikumu Nr. 107 24. punktu pasūtītājas iepirkuma komisijai vairs nebija izvēles tiesību turpināt iepirkuma procedūru. Lēmuma pieņemšanas brīdī noteikumu Nr. 107 24. punkts bija spēkā. Ar Eiropas Savienības Tiesas 2022. gada 8. decembra spriedumu lietā Nr. C-769/21 „BTA Baltic Insurance Company" noteikumu Nr. 107 24. punkts atzīts par neatbilstošu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas

2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (turpmāk – Direktīva 2014/24/ES) 18. panta 1. punktā noteiktajam samērīguma principam. Minētajam Eiropas Savienības Tiesas spriedumam nav Satversmes tiesas sprieduma tiesisko seku attiecībā uz normas spēkā esību.

[5.3] Pieteicēja un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* ir *VIENNA INSURANCE GROUP AG Wiener Versicherung Gruppe* izšķirošā ietekmē. Iepirkuma procedūrā netika iesniegti pierādījumi, ka ir īpašas normas, kas nodrošina abu šīs grupas uzņēmumu neatkarību un konfidencialitāti, sagatavojot piedāvājumus vienā un tajā pašā iepirkumā. Šajos apstākļos vienai un tai pašai ekonomiskajai grupai varēja būt dubulta iespēja iegūt publiskā iepirkuma līgumu salīdzinājumā ar citiem pretendentiem. Netika iesniegti pierādījumi, kas novērstu šaubas par to. Pasūtītājas iepirkuma komisija nepārbaudīja citu pieteicējas sniegto informāciju, kā arī neprasīja pieteicējai iesniegt papildu informāciju.

[5.4] Pieteicējas formāls apliecinājums, ka piedāvājums sagatavots neatkarīgi, savstarpēji nesaskaņojot rīcību ar *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāli*, nav pietiekams, lai konstatētu, ka iepirkuma procedūra būtu noslēgusies ar lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanu ar pieteicēju. Šādu secinājumu nevar pamatot arī pieteicējas un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāles* dalība citos līdzīgos iepirkumos. Pat ja pasūtītājas iepirkuma komisija nebūtu kļūdaini piemērojusi noteikumu Nr. 107 24. punktu, nav konstatējams, ka iepirkuma procedūras rezultātā iepirkuma līgums tiktu noslēgts ar pieteicēju.

[5.5] Pārtrauktajā iepirkumā iepirkuma līgums netika noslēgts ne ar vienu pretendentu. Līdz ar to neviens pretendents neieguva peļņu, kuras rādītājus varētu salīdzināt ar pieteicējas neiegūtās peļņas aprēķinu. Pieteicēja nepamatoti balstās uz cita iepirkuma rezultātiem tikai tāpēc, ka Tieslietu ministrijas 2020. gada 16. decembrī izsludinātais atklātais konkurss „Veselības apdrošināšanas polišu iegāde Tieslietu ministrijas, Valsts zemes dienesta, Datu valsts inspekcijas, Maksātnespējas kontroles dienesta, Patentu valdes ierēdņu un darbinieku vajadzībām" (identifikācijas Nr. TM 2020/53) (turpmāk – iepirkums Nr. TM 2020/53) izsludināts par to pašu priekšmetu un tā nolikums un tehniskā specifikācija bija līdzīga. Ja pieteicēja uzskatīja, ka sakarā ar prettiesiski pārtraukto iepirkuma procedūru AAS „Balta" radās no negodīgas konkurences izrietošas priekšrocības uzvarēt no jauna izsludinātajā iepirkumā Nr. TM 2020/53, pieteicējai bija tiesības apstrīdēt iepirkuma Nr. TM 2020/53 rezultātu, tādējādi novēršot vai samazinot savus iespējamos zaudējumus no neiegūtās peļņas.

[5.6] Ņemot vērā iepriekš minēto, starp prettiesisko Iepirkumu uzraudzības biroja 2021. gada 21. janvāra lēmumu Nr. 4-1.2/21-20, ar kuru atstāts negrozīts Tieslietu ministrijas lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu, un pieteicējas zaudējumiem no neiegūtās peļņas nepastāv tieša cēloņsakarība, tāpēc Tieslietu ministrijai nav pamata pieteicējai atlīdzināt tās aprēķināto neiegūto peļņu.

[5.7] Prettiesiskā administratīvā akta rezultātā pieteicējai radušies zaudējumi sakarā ar administratīvajā lietā Nr. A420134021 saņemtās juridiskās palīdzības izdevumiem. Ņemot vērā Satversmes tiesas 2022. gada 25. marta spriedumā lietā Nr. 2021-25-03 nospriesto, gadījumos, kad par līdzīgu juridiskās palīdzības veidu Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr. 1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr. 1493) paredz lielāku samaksas apmēru kā Ministru kabineta 2011. gada 8. novembra noteikumi Nr. 859 „Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru" (turpmāk – noteikumi Nr. 859), nosakot pieteicējai atlīdzināmo summu, piemēro noteikumos Nr. 1493 noteikto apmēru. Savukārt gadījumos, kad samaksas apmērs ir līdzīgs abos minētajos noteikumos, nosakot pieteicējai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu apmēru, Tieslietu ministrija noteikumos Nr. 859 noteiktajam apmēram piemēro patēriņa cenu indeksu, kas atsauces periodā no 2020. gada aprīļa līdz 2024. gada februārim ir 31,4 %. Līdz ar to pieteicējai saskaņā ar noteikumiem Nr. 859 un noteikumiem Nr. 1493 atlīdzināmi izdevumi par juridisko palīdzību 711,23 *euro* un pievienotās vērtības nodokļa summa 149,36 *euro*.

[6] 2024. gada 24. aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti zaudējumi 67 382,76 *euro*, kas radušies prettiesiskā Tieslietu ministrijas iepirkuma komisijas 2020. gada 9. decembra lēmuma par konkursa pārtraukšanu dēļ. 2025. gada 4. februārī tiesā saņemti pieteicējas papildu paskaidrojumi. Pieteikumā un paskaidrojumos norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Apstāklis, ka divi pretendenti uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, nav pietiekams pamats iepirkuma pārtraukšanai. Pienākums pierādīt, ka pieteicējas attiecības ar *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāli* ietekmējušas pieteicējas iesniegto piedāvājumu iepirkumā, ir tieši Tieslietu ministrijai. Pieteicējai nebija pienākums pierādīt pretējo.

[6.2] Konkursa laikā nav konstatēts, ka pieteicēja un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* būtu saskaņojušas vai citādi ietekmējušas savus piedāvājumus. Līdz ar to pasūtītāja iepirkuma komisijai nebija jāvērtē nekādi papildu pierādījumi, un pieteicējai bija jāiegūst līguma slēgšanas tiesības.

[6.3] Pieteicēja un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* vienlaicīgi iesniegušas savus piedāvājumus citos iepirkumos, pieteicēja noslēgusi iepirkuma līgumus, un nevienā konkursā pasūtītāji nav konstatējuši, ka pieteicēja un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* būtu saskaņoti sagatavojušas un iesniegušas savus piedāvājumus.

[6.4] Pārtrauktajā iepirkumā neviens iepirkuma līgums netika noslēgts tieši pasūtītājas prettiesiskās rīcības dēļ. Atteikumu atlīdzināt zaudējumus nevar pamatot ar to, ka pārtrauktajā iepirkumā neviens pretendents neieguva peļņu, kuras rādītājus varētu salīdzināt ar pieteicējas aprēķināto neiegūto peļņu, jo to izraisīja tieši pasūtītājas prettiesiskā rīcība.

[6.5] Tieslietu ministrijai ir pienākums atlīdzināt pieteicējai zaudējumus, kas pieteicējai radušies Latvijas veiktā Eiropas Savienības tiesību pārkāpuma dēļ. Tieslietu ministrija rīkojas prettiesiski Eiropas Savienības tiesību pārkāpuma dēļ – tāpēc, ka noteikumu Nr. 107 24. punkts neatbilda Direktīvai 2014/24/ES. Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā ir paredzēts valsts pienākums atlīdzināt zaudējumus par valsts veiktajiem Eiropas Savienības tiesību pārkāpumiem. Konkrētajā gadījumā ir izpildījušies visi Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā noteiktie priekšnoteikumi zaudējumu atlīdzināšanai, tāpēc Tieslietu ministrijai ir pienākums atlīdzināt pieteicējas zaudējumus.

[6.6] Iepirkums Nr. TM 2020/53 faktiski bija prettiesiski pārtrauktā iepirkuma prettiesisks turpinājums, kā rezultātā pieteicēja prettiesiski neieguva līguma slēgšanas tiesības. Arī Administratīvā rajona tiesa 2023. gada 27. februāra spriedumā lietā Nr. A420134021 atzina, ka pasūtītājai bija vēlme turpināt iepirkumu un noslēgt iepirkuma līgumu. Šī vēlme izpaudās iepirkumā Nr. TM 2020/53. Ievērojot minēto, aprēķinot pieteicējas zaudējumu apmēru, ir pamats atsaukties uz iepirkumu Nr. TM 2020/53 un tā rezultātiem.

[6.7] Ar pārsūdzēto lēmumu atlīdzinātie ar juridisko palīdzību saistītie izdevumi 711,23 *euro* nav saprātīgs apmērs. Tieslietu ministrijai jāatlīdzina pieteicējas juridiskās palīdzības izdevumi 2820,00 *euro*. Izdevumu aprēķinam piemērota Latvijas Zvērinātu advokātu padomes deklarētā vidējā advokāta atlīdzība par vienu darba stundu Latvijā 60,00 *euro*.

[7] Paskaidrojumā tiesai Tieslietu ministrija norāda, ka pieteikumu neatzīst, lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[7.1] Administratīvā rajona tiesa ar 2023. gada 27. februāra spriedumu lietā Nr. A420134021 atzina par prettiesisku Iepirkumu uzraudzības biroja 2021. gada 21. janvāra lēmumu Nr. 4?1.2/21?20 tādēļ, ka iepirkuma procedūras pārtraukšana pamatota ar normu, kura jau pēc tās piemērošanas tika

atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai. Tiesa minētajā spriedumā uzsvēra, ka, lemjot par zaudējumu atlīdzināšanu, jāizvērtē iestādes rīcība konkrētajā situācijā, piemērojot normu, kas piemērošanas brīdī bija spēkā esoša. Tiesiskajās attiecībās ir piemērojama tā materiālo tiesību norma, kas attiecīgajā brīdī ir spēkā. Kamēr tiesību norma ir spēkā esoša, tā jāievēro, vai pret to likumā noteiktā kārtībā jāceļ iebildumi. Personai nav subjektīvo tiesību prasīt atlīdzinājumu, kas tai radies normatīvā regulējuma dēļ, tai nav tiesību radušos zaudējumus saistīt ar spēkā esoša normatīvā akta regulējumu.

[7.2] Iepirkums Nr. TM 2020/53 nav uzskatāms par pārtrauktā iepirkuma Nr. TM 2020/37 turpinājumu. Nevienas tiesvedības ietvaros nav vērtēts iepirkuma Nr. TM 2020/53 tiesiskums, līdz ar to tā prettiesiskums uzskatāms par pieteicējas subjektīvu viedokli.

[7.3] Pasūtītājas iepirkuma komisija pēc būtības nevērtēja pieteicējas sniegto informāciju, ka tā un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle* darbojās un savus piedāvājumus izskatīja neatkarīgi. Līdz ar to nevar secināt, ka pieteicēja būtu uzvarējusi iepirkumā.

[7.4] Pieteicējas atsaukusies uz Latvijas Zvērinātu advokātu padomes viedokli par zvērināta advokāta atlīdzību par vienu darba stundu Latvijā 60,00 *euro*, tomēr šāds viedoklis Tieslietu ministrijai nav saistošs. Minētajam viedoklim nav normatīva pamatojuma vai matemātiski identificējamu aprēķinu.

[8] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto apsvērumu pamata. Atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[9] Pieteicēja lūgusi atlīdzināt mantiskos zaudējumus, kas izpaužas kā neiegūtā peļņa. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 7. panta pirmo daļu mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies iestādes prettiesiskā administratīvā akta vai faktiskās rīcības dēļ. Minētā panta otrā daļa noteic, ka, aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta. Augstākās tiesas judikatūrā atzīts, ka atrautās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš noteikti būtu saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi, jeb novērst tās kaitīgās sekas, ko prettiesiskā rīcība noteikti nodarītu cietušā mantai nākotnē (*sk. Senāta 2009. gada 2. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA?94/2009, A42398605, 12. punktu, 2010. gada 18. maija sprieduma lietā Nr. SKA?122/2010, A42609607, 13. punktu, 2014. gada 22. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA?807/2014, A420572412, 7. punktu*). Ja tiek prasīts atlīdzināt iepirkuma procedūras pārkāpuma dēļ neiegūtu peļņu, viens no izšķirošajiem apstākļiem ir tas, vai pieteicējs iepirkuma procedūras paredzamās norises gaitā būtu ieguvis tiesības slēgt iepirkuma līgumu. Vienīgi pēc tam, kad ir noskaidrots, ka pieteicējs būtu iepirkumā uzvarējis, ja nebūtu pieļautā pārkāpuma, var pievērsties jautājumam par to, vai un kādā apmērā pieteicējs iepirkuma līguma noslēgšanas rezultātā būtu guvis peļņu. Savukārt, vērtējot pieteicēja izredzes iepirkumā uzvarēt, jāņem vērā visi apstākļi, kas šīs izredzes, iespējams, varēja ietekmēt, tātad arī apstāklis, vai pieteicēja piedāvājums atbilst iepirkuma nolikuma prasībām (*sal. Senāta 2014. gada 22. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA?807/2014, A420572412, 12.punkts, 2017. gada 22. septembra sprieduma lietā Nr. SKA?558/2017, ECLI:LV:AT:2017:0922.A420285614.1.S, 17. punkts*).

[10] Administratīvā rajona tiesa lietā par pasūtītājas lēmuma tiesiskumu konstatēja, ka pēc tam, kad sākotnēji izraudzītais pretendents atteicās slēgt līgumu, pasūtītāja atzina, ka pieteicējas piedāvājums atbilst visām atklāta konkursa nolikumā izvirzītajām pretendentu atlases prasībām un ir nākamais saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums. Līdz ar to nolemts pieteicēju virzīt par iepirkuma uzvarētāju, pirms tam pārliecinoties, vai uz pieteicēju nav attiecināmi Publisko iepirkumu likumā minētie izslēgšanas apstākļi. Attiecīgi pieteicējai citu obligāto izslēgšanas apstākļu vidū lūgts saskaņā ar noteikumu Nr. 107 24. punktu sniegt apliecinājumu un pierādījumus, ka pieteicēja un sākotnēji izraudzītais pretendents nav uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku. Pieteicēja un sākotnēji izraudzītais pretendents ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1. panta 9. punkta izpratnē, ko pieteicēja apliecināja arī pasūtītājai sniegtajā atbildē (*Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 27. februāra sprieduma lietā Nr. A420005023, ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0227.A420134021.6.S, 11. punkts*). Tiesa secina, ka ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir konstatēts, ka pieteicējas piedāvājums atbilda visām konkursa nolikumā izvirzītajām pretendentu atlases prasībām un ir nākamais saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums. Attiecīgi šajā lietā noskaidrojams, vai pastāvēja kāds no obligātajiem pretendenta izslēgšanas noteikumiem.

[11] Tieslietu ministrija 2020. gada 2. decembra vēstulē Nr. 1?8.1/312?IP informēja pieteicēju, ka tās piedāvājums ir nākamais saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums un pieteicējai būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. Minētajā vēstulē pasūtītāja aicināja pieteicēju iesniegt šādu informāciju: 1) apliecinājumu un pierādījumus, ka pieteicēja nav uzskatāma par vienu tirgus dalībnieku ar sākotnēji konkursā izraudzīto pretendentu *Compensa Life Insurance Group SE Latvijas filiāle*; 2) kompetentās institūcijas izziņu vai skaidrojumu, ka uz pieteicēju neattiecas Publisko iepirkumu likuma 42. panta pirmās daļas 1. punkta izslēgšanas nosacījumi; 3) dokumentus, ka pieteicēja nav ārzonā reģistrēta persona vai personu apvienība; 4) dokumentus, ka pieteicēja nav ārzonā reģistrētu akciju īpašnieku vai turētāju (*lietas 95.-97. lapa*).

Pieteicēja iesniedza pasūtītājai skaidrojumu, norādot, ka Konkurences likuma 1. panta 9. punkta izpratnē pieteicēja un *Compensa Life Insurance Group SE Latvijas filiāle* ir uzskatāma par vienu tirgus dalībnieku, jo *VIENNA INSURANCE GROUP AG Wiener Versicherung Gruppe* ir izšķiroša ietekme abās apdrošināšanas sabiedrībās. Vienlaikus pieteicēja skaidroja, ka tā savu piedāvājumu gatavoja un iesniedza neatkarīgi, tas nav saskaņots ar *Compensa Life Insurance Group SE Latvijas filiāle.* Pieteicēja paskaidroja, ka vēsturiski *VIENNA INSURANCE GROUP AG Wiener Versicherung Gruppe*, iegūstot kontroli pār Latvijā veiksmīgi strādājošiem komersantiem, ļauj tiem turpināt publiskajos iepirkumos darboties neatkarīgi, līdz brīdim kamēr uzņēmumi nav reorganizēti, fiziski apvienoti. Pieteicēja uzskaita vairākus piemērus, kuros tā iepirkumos konkurēja arī "InterRisk Vienna Insurance Group" AAS. Vēstulē skaidrots, ka pieteicēja un *Compensa Life Insurance Group SE Latvijas filiāle* iepirkumos darbojas neatkarīgi, piemēram, Rīgas Tehniskās universitātes rīkotajā konkursā *Compensa Life Insurance Group SE Latvijas filiāle* apstrīdēja nolikuma prasības, pieteicēja tajā tika atzīta par uzvarētāju. No minētā izriet, ka pasūtītajai bija vēlme turpināt iepirkumu un noslēgt iepirkuma līgumu (*lietas 99.-101. lapa*).

Kā tas konstatēts Administratīvās rajona tiesas spriedumā, pasūtītāja pārtrauca iepirkuma procedūru, pamatojoties uz noteikumu Nr. 107 24. punktu, uzzinot, ka pieteicēja un sākotnēji izraudzītais pretendents ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku. Šāda pasūtītājas rīcība ar minēto spriedumu atzīta par prettiesisku. Pasūtītājas piemērotā tiesību norma ir zaudējusi spēku, tā tika atzīta par neatbilstošu augstāka spēka tiesību normai.

[12] Kopš 2023. gada 1. janvāra ir spēkā Publisko iepirkumu likuma 42. panta otrās daļas 7. punkts, kas paredz, ka pretendentu izslēdz, ja pasūtītāja rīcībā ir pietiekami pārliecinošas norādes, lai secinātu, ka kandidāts vai pretendents ir ar citiem piegādātājiem noslēdzis vienošanos, kas vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu. 2022. gada 3. marta likuma „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā" anotācijā saistībā ar minētās tiesību normas ieviešanu ir norādīts, ka tieši pasūtītāji, strādājot ar pretendentu iesniegtajiem dokumentiem, var visātrāk pamanīt pazīmes, kas liecina par iespējamu aizliegtu vienošanos. Līdz ar to, lai pasūtītājs, izvērtējot tā rīcībā jau esošo informāciju, no dalības iepirkuma procedūrā varētu

izslēgt tādus kandidātus un pretendentus attiecībā uz kuriem tam ir pietiekami pārliecinošas norādes, lai secinātu, ka kandidāts vai pretendents ir pārkāpis konkurences tiesības, papildus esošajam regulējumam tiek noteikts jauns izslēgšanas iemesls, nosakot, ka pasūtītājs izslēdz kandidātu vai pretendentu no iepirkuma procedūras, ja pasūtītāja rīcībā ir tāda informācija, ar kuru ir pierādāms, ka kandidāts vai pretendents ar citiem piegādātājiem ir vienojies, un šādas vienošanās ir vērstas uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu konkrētajā iepirkumā. Minētās vienošanās dokumentam nav jābūt noformētam kādā noteiktā formā, tā var būt arī mutiska vienošanās, un tā ir vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu konkrētajā iepirkumā. Šādā gadījumā pasūtītājam katrā konkrētā gadījumā jāizvērtē, vai tā rīcībā jau esošā informācija ir pietiekama, lai varētu uzskatīt, ka kandidāts vai pretendents ir izslēdzams no iepirkumu procedūras. Tas attieksies gan tikai uz konkrēto iepirkuma procedūru, kas nozīmē, ka pasūtītāja rīcībā esošajai informācijai un pierādījumiem, kas to apliecinātu, jābūt attiecībā uz konkrēto iepirkumu procedūru. Kā piemērs minama situācija, ka iepirkumā pasūtītājs konstatē, ka ir iesniegti divi identiski piedāvājumi, kuros var būt identiskas kļūdas. Pazīmes, ka iepirkums ir „kartelizēts" ir, piemēram, mazs piedāvājumu skaits, ja, ievērojot tirgu, būtu bijis jābūt lielam pretendentu skaitam, konkurējošos piedāvājumos vienādas kļūdas (gramatiskas, aritmētiskas), neparasti augstas cenas, atšķiras no publiski pieejamās informācijas, kā arī iepirkuma procedūras laikā saņemti divi vienādi piedāvājumi vai piedāvājumā tiek norādīta vienāda kontaktinformācija vai kontaktpersona, viena un tā pati pilnvarotā persona, piedāvājumā parādās viena un tā pati persona, piemēram, koordinators, darba aizsardzības speciālists, vai viens un tas pats pretendents regulāri piedāvā zemāko cenu un tādā veidā uzvar iepirkumā. Jebkurā gadījumā, ja pasūtītājam rodas aizdomas, ka pastāv iepriekš minētā situācija, tam ir jāizvērtē minētā informācija un, ja tā, pēc pasūtītaja domām, ir pietiekama un objektīva, jāizslēdz šādu kandidātu vai pretendentu no iepirkuma procedūras. Vienlaikus jāņem vērā, ka pasūtītājam nav pienākuma meklēt vai pieprasīt konkrētu informāciju, pasūtītājs izslēgšanas iemeslu esību vērtē tikai, ja tā rīcībā ir minētā informācija. Turklāt jāatceras, ka jebkuram pretendentam ir tiesības atjaunot savu uzticamību, kas nozīmē, ka pretendents var atjaunot savu uzticamību, iesniedzot pierādījumus, kas apliecinātu, ka tas ir veicis noteiktas darbības, lai atgūtu savu uzticamību.

No minētās tiesību normas izriet, lai pretendentu izslēgtu no iepirkuma procedūras pasūtītājas rīcībā jābūt pietiekami pārliecinošām norādēm, lai secinātu, ka kandidāts vai pretendents ir pārkāpis konkurences tiesības. Ja šādas pietiekami pārliecinošas norādes pastāv, tad pasūtītājai ir pienākums dot pretendentam tiesības atjaunot uzticamību.

[13] Ar Ministru kabineta 2023. gada 8. augusta noteikumu Nr. 424 „Grozījumi Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumos Nr. 107 „Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"" 1. punktu nolemts svītrot noteikumu Nr. 107 24. punktu. Minēto grozījumu anotācijā norādīts, ka tikai tas apstāklis, ka pretendents ir atteicies slēgt līgumu, bet nākamais pretendents, kurš piedalās iepirkumā, un ir uzskatāms kā viens tirgus dalībnieks ar pretendentu, kurš ir atteicies parakstīt līgumus, bez citām indikācijām un norādēm, kuras būtu iepirkumu komisijas rīcībā pirms konkursa rezultātu pasludināšanas, pašas par sevi nepierāda, ka pretendenti iesnieguši piedāvājumu, saskaņojot darbības, un attiecīgi tāpēc būtu automātiski pārtraucams iepirkums. Savukārt Publisko iepirkumu likuma 42. panta otrās daļas 7. punkts un 43. pants, kas liek piemērot pretendentam izslēgšanu no iepirkuma konkurences tiesību pārkāpuma dēļ, ir ar plašāku tvērumu un tādējādi regulē arī situācijas, ja nākamais pretendents ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku kopā ar sākotnēji izraudzīto pretendentu un pasūtītājam rodas aizdomas par šo pretendentu saskaņotu rīcību, kas vērsta pret konkurenci (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/85eab186-13ba-459e-b189-a6a84547de2b#*). Tiesa secina, ka no šo grozījumu anotācijas izriet, ka arī viena tirgus dalībnieku gadījumā jāpastāv papildu indikācijām un norādēm uz pretendentu saskaņotu rīcību, lai pasūtītājai būtu pamats pieprasīt papildu skaidrojumu no pretendenta.

[14] Tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā, lai arī nebija spēkā Publisko iepirkumu likuma 42. panta otrās daļas 7. punkts, pasūtītāja atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 2. panta 2. punktam iepirkuma nolikuma 9.2.3. punktā noteica, ka iepirkuma komisijas pienākums ir nodrošināt pretendentu brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem. Pasūtītāja iepirkuma nolikumā paredzēja aizpildīt pretendentu 1. veidlapu par to, ka piedāvājums sagatavots, nepieļaujot konkurences tiesību pārkāpumus. Veidlapas 4. punktā pretendents apliecināja, ka iesniedzis piedāvājumu neatkarīgi no konkurentiem un bez konsultācijām, līgumiem vai vienošanām, vai cita veida saziņas ar konkurentiem. Veidlapas 5. punktā pretendents apliecināja, ka pretendentam ne ar vienu konkurentu nav bijusi saziņa par: cenām; cenas aprēķināšanas metodēm, faktoriem (apstākļiem) vai formulām; nodomu vai lēmumu piedalīties vai nepiedalīties iepirkumā (iesniegt vai neiesniegt piedāvājumu); vai tādu piedāvājuma iesniegšanu, kas neatbilst iepirkuma prasībām; kvalitāti, apjomu, specifikāciju, izpildes, piegādes vai citiem nosacījumiem, kas risināmi neatkarīgi no konkurentiem, tiem produktiem vai pakalpojumiem, uz ko attiecas šis iepirkums. Veidlapas 6. punktā pretendents apliecināja, ka pretendents nav apzināti, tieši vai netieši atklājis un neatklās piedāvājuma noteikumus nevienam konkurentam pirms oficiālā piedāvājumu atvēršanas datuma un laika vai līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas (*https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/44904*). Kā tas norādīts Tieslietu ministrijas 2020. gada 2. decembra vēstulē Nr. 1?8.1/312?IP, tad pieteicēja ir apliecinājusi, ka visas piedāvājumā sniegtās ziņas ir patiesas un ka piedāvājums ir iesniegts neatkarīgi no konkurentiem un bez konsultācijām, līgumiem vai vienošanām vai cita veida saziņas ar konkurentiem. Turklāt, pārbaudot piedāvājuma atbilstību konkursa nolikuma prasībām, tātad arī pārbaudot 1. veidlapā iekļauto informāciju, pasūtītājai neradās aizdomas par pretendentu saskaņotu rīcību, kas vērsta pret konkurenci. Tiesa secina, ka iepirkumu komisijas rīcībā pirms konkursa rezultātu pasludināšanas nebija indikācijas vai norādes par konkurences tiesību pārkāpumiem. Turklāt pieteicējas iesniegtajā skaidrojumā izslēgšanas noteikumu pārbaudes laikā pieteicēja norādīja uz papildu apsvērumiem par saistīto uzņēmumu neatkarīgu dalību iepirkumos, iepirkumu nolikuma prasību apstrīdēšanu. Pasūtītāja nevienā no šīs lietas izskatīšanas stadijām nav identificējusi pazīmes, kas liecinātu par konkurences tiesību pārkāpumiem pieteicējas piedāvājumā. Pasūtītājas nostāja, ka pieteicējai ir pienākums iesniegt pierādījumus, pat ja pasūtītāja nav saskatījusi konkurences tiesību pārkāpumus, neatbilst Eiropas Savienības Tiesas atziņām šajā lietā un likumdevēja veiktajiem grozījumiem saistībā ar šo Eiropas Savienības Tiesas spriedumu. Ievērojot minēto, tiesa secina, ka pieteicēja iesniedza piedāvājumu, neradot indikācijas, kas liecinātu par konkurences tiesību pārkāpumu. Attiecīgi pieteicēja no iepirkuma nebūtu izslēdzama konkurences tiesību pārkāpumu dēļ.

[15] Pieteicēja iesniedza pasūtītājai skaidrojumu, ka saskaņa ar Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 58. panta pirmās daļas 3. punktu, 59. panta pirmo daļu, 61. pantu apdrošināšanas sabiedrībās par tās valdes locekļiem, padomes locekļiem, prokūristiem drīkst būt tikai personas ar nevainojamu reputāciju, kas ietver sodāmības neesamību par jebkuru tīšu noziedzīgu nodarījumu. Pirms amata pienākumu pildīšanas uzsākšanas Finanšu un kapitāla tirgus komisijā pārbaudei tiek iesniegti visi nepieciešamie dokumenti, kā arī saņemtas atļaujas uzsākt amata pienākumu pildīšanu. Visi pieteicējas valdes locekļi, padomes locekļi un prokūristi arī šobrīd atbilst nosacījumiem. Uz pieteicēju neattiecas Publisko iepirkumu likuma 42. panta pirmās daļas 1. punkta izslēgšanas nosacījumi (*lietas 102., 103. lapa*). Pieteicēja iesniedza Uzņēmuma reģistra 2020. gada 4. decembra izziņu, ka pieteicēja ir Latvijā reģistrēta kapitālsabiedrība, tā nav ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība (*lietas 104.-106. lapa*). Pieteicēja iesniedza pasūtītājai apliecinājumu par ārzonā reģistrētu akciju īpašnieku neesamību, norādot, ka tās vienīgais akcionārs ir *VIENNA INSURANCE GROUP AG Wiener Versicherung Gruppe*, kas reģistrēta Vīnē Austrijā (*lietas 108. lapa*). Tiesa secina, ka pieteicējas sniegtā informācija ir pietiekama, lai atzītu, ka neizpildās Tieslietu ministrijas 2020. gada 2. decembra vēstules Nr. 1?8.1/312?IP 2.–4. punktā minētie obligātās izslēgšanas noteikumi.

[16] Apkopojot iepriekš aprakstīto, tiesa secina, ka pieteicēja būtu iepirkumā uzvarējusi, ja pasūtītāja nebūtu pieņēmusi par prettiesisku atzīto lēmumu par iepirkuma procedūras pārtraukšanu, jo pieteicējas piedāvājums atbilda iepirkuma nolikuma prasībām, kā arī nebija iestājies neviens no obligātās izslēgšanas noteikumiem.

[17] Iestāde paskaidrojumos tiesai norādīja, ka atbilstoši doktrīnā atzītajam viens no zaudējumu atlīdzības pamatiem ir nodarītāja prettiesiska rīcība. Spriedumā pamatlietā prettiesiska rīcība nav konstatēta tās klasiskajā izpratnē kā iestādes neatļauta rīcība. Iestādes lēmumu tiesa atzina par prettiesisku vien tā iemesla dēļ, ka iepirkuma pārtraukšanas procedūra tika pamatota ar normu, kura vēlāk (pēc piemērošanas) tika atzīta par neatbilstošu augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Tādējādi spriedumā konstatētajam, ka pārsūdzētais iestādes lēmums ir atzīstams par prettiesisku, nevar būt vienīgā un izšķiroša nozīme zaudējumu priekšnoteikumu konstatēšanai.

Tiesa norāda, ka iestāde nav sniegusi pamatojumu, kāpēc tiesību normas atzīšana par neatbilstošu augstāka juridiskā spēka tiesību normai radītu kādas citas tiesiskas sekas uz tās pieņemtā lēmuma tiesiskumu, kurā šī par neatbilstošu atzītā tiesību norma bija piemērota. Iestāde nav arī pamatojusi, kādas citas tiesiskas sekas šādos gadījumos iestājas, izņemot lēmuma prettiesiskums tā klasiskajā izpratnē.

Tiesa papildus norāda, ka Tieslietu ministrija izstrādāja 2024. gada 28. novembra likumu „Grozījumi Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā". Kā tas norādīts minēto grozījumu anotācija tas cita starpā paredzēja novērst Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma neatbilstību Eiropas Savienības Tiesas 2020. gada 10. decembra spriedumam lietā „*Euromin Holdings (Cyprus)*", C-735/19, kur ar dalībvalsts administratīvās iestādes lēmumu ir pieļauts Eiropas Savienības tiesību normas pārkāpums un saistībā ar šī pārkāpuma radītajiem zaudējumiem ir iestājusies šīs dalībvalsts atbildība. Minēto grozījumu anotācijas 1.3. punktā, aprakstot piedāvāto risinājumu, Tieslietu ministrija norādīja, ka tās ieskatā, tam, vai valsts pārvaldes iestāde ir pārkāpusi starptautiskās vai nacionālās tiesību normas, nevar būt izšķiroša nozīme, lai regulētu mantisko zaudējumu atlīdzināšanas apmēru. Tiesa atzīst par nepamatotu iestādes norādes, ka nepastāv cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko lēmumu un pieteicējas zaudējumiem - neiegūto peļņu.

[18] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7. panta otrajai daļai, aprēķinot zaudējumus, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa attiecīgā apmērā tiktu gūta. Līdz ar to pareiza ir tāda pieeja, ka pašam cietušajam ir jāpierāda, ka neiegūtā līguma izpildes rezultātā peļņa tiktu gūta un kāds būtu neiegūtās peļņas apmērs.

Savukārt Civillikuma 1787. pants noteic, ka, aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei, ka šāds pamet ums cēlies, tieši vai netieši, no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts. Par neiegūto jeb atrauto peļņu ir runa tajā gadījumā, kad ar aizskārēja prettiesisko rīcību cietušajam ir liegta iespēja iegūt sagaidāmu mantas vērtības pieaugumu, proti, nākotnē gūstamu mantisku labumu, kas tiktu saņemts, ja tiesību aizskārums nebūtu noticis (*Senāta 2022. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. SKA?471/2022, ECLI:LV:AT:2022:0510.A420340016.15.S, 43. punkts*). Tas nozīmē, ka neiegūtās peļņas aprēķins vienmēr būs balstīts uz hipotētiski modelētu situāciju pagātnē. Līdz ar to neiegūtās peļņas precīza apmēra pierādīšana objektīvi nav iespējama, bet ir pietiekami, ja tiek pierādīta neiegūtās peļņas liela varbūtība, respektīvi, tā peļņa, kuru ticami varētu gūt. Tas gan nenozīmē, ka tālab būtu pieļaujams secinājumu par neiegūtās peļņas apmēru izdarīt, balstoties tikai pieņēmumos; cietušajai personai ar pierādījumiem jāspēj pamatot neiegūtās peļņas apmēru ar lielu varbūtību; savukārt tiesai ir pienākums pārbaudīt šo pierādījumu ticamību un atbilstību faktiskajiem apstākļiem (*sal. turpat, 43. punkts*).

Citiem vārdiem sakot, tā kā neiegūtā peļņa vienmēr ir hipotētiska un tādēļ tās apmērs nevar būt precīzi pierādāms līdz pēdējam centam, ir atzīstams par pierādītu tāds apmērs, kāds tas pietiekami ticami varētu būt. Tas, vai un cik lielu peļņu pieteicēja ticami būtu guvusi iepirkuma līguma izpildes rezultātā, tiesā noskaidrojams lietas izskatīšanas pēc būtības laikā – pierādījumu iesniegšanas (iegūšanas), pārbaudes un vērtēšanas procesā. Šajā procesā īpaši būtiski ievērot gan tiesas kompetenci, gan visu procesa dalībnieku tiesības un pienākumus. Proti, ir būtiski, lai personai, kura prasa zaudējumu atlīdzināšanu un kurai tādējādi ir pienākums savu prasījumu pamatot un pierādīt, ir nodrošināta iespēja šo pienākumu pilnvērtīgi izpildīt (*Senāta 2024. gada 27. decembra sprieduma lietā Nr. SKA?297/2024, ECLI:LV:AT:2024:1227.A420340016.19.S, 10. punkts*). Vienlaikus, kā norādījis ģenerāladvokāts 2010. gada 14. septembra secinājumos lietā C-568/08, jāpatur prātā, ka Savienības tiesībās no efektivitātes principa izriet, ka pienākums pierādīt zaudējumus nedrīkst būt tik strikts, ka apgrūtina to pierādīšanu tādā mērā, kas tas negatīvi ietekmētu noteikuma par iespēju pārkāpuma gadījumā saņemt zaudējumu atlīdzību iedarbību (*sk. ģenerāladvokāta Pedro Krusa Viljalona secinājumu, kas sniegti 2010. gada 14. septembrī lietā „Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie u.c.", C-568/08, ECLI:EU:C:2010:515, 112. punktu*). Tas attiecināms gan uz pierādīšanas līdzekļiem un pierādījumiem no to saturiskā aspekta, gan uz pieteicēja tiesību iesniegt pierādījumus nodrošināšanu tiesas procesa laikā (*Senāta 2024. gada 27. decembra sprieduma lietā Nr. SKA?297/2024, ECLI:LV:AT:2024:1227.A420340016.19.S, 10. punkts*).

[19] Pieteicēja iesniegumā iestādē norādīja šādu atrautās peļņas aprēķinu (Tabula Nr. 1).

Tabula Nr. 1

		2021.gads	**2022.gads**	**Kopā 2 gados**
Apdrošināšanas prēmija, *euro*	A	180 642.00	179 146.00	359 788.00
Apdrošināšanas atlīdzību prasību izdevumi, *euro*	B=A*E	146 247.76	148 709.09	294 956.85
tai skaitā, Atlīdzību noregulēšanas izdevumi, *euro*	C=A*F	5 256.68	5 123.58	10 380.26
Atrautā peļņa, EUR	D=A-B	**34 394.24**	**30 436.91**	**64 831.15**
Aprēķinā izmantotie dati:				
Zaudējumu rādītājs, %	E	80.96%	83.01%	81.98%
tai skaitā Atlīdzību noregulēšanas izdevumu attiecība, %	F	2.91%	2.86%	2.89%

Viens no lielumiem, kas ietekmē pieteicējas zaudējumu aprēķinu ir apdrošināto darbinieku skaits 2021. un 2022. gadā. Atbilstoši tehniskajai specifikācijai maksimāli iespējamais apdrošināto darbinieku skaits bija 1020 personas gadā. Faktiskais vidējais darbinieku skaits vienā gadā bija mazāks – 959. Pieteicēja iesniegtajā aprēķinā izmatoja iestāžu publiskotos datus par vidējo faktisko darbinieku (apdrošināto) skaitu 2021. un 2022. gadā

(Tabula Nr. 2) (*lietas 24. lapa*). Pārbaudot pieteicējas iesniegtos datus, tiesa pieteicējas aprēķinus atzīst par atbilstošiem.

Tabula Nr. 2

Iestāde	Vidējais darbinieku skaits	
	2021. gadā	2022. gadā
	A	B
Latvijas Republikas Tieslietu ministrija	217	208
Maksātnespējas kontroles dienests	53	52
Latvijas Republikas Patentu valde	58	60
Datu valsts inspekcija	28	31
Valsts zemes dienests	610	607
Kopā	**966**	**958**

Tā kā faktiskais darbinieku skaits bija mazāks kā iepirkuma nolikumā paredzētais darbinieku skaits (1020), tad attiecīgi arī aprēķinos ir norādīta mazāka kopējā apdrošināšanas prēmijas summa (359 788 *euro*), salīdzinot ar publiskoto pieteicējas piedāvājuma kopējo cenu 381 480 *euro* (*https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/44904*). Pieteicējas apdrošināšanas prēmiju apmēra aprēķins veikts atbilstoši apdrošināto personu faktiskajam skaitam 2021. un 2022. gadā un ņemot vērā finanšu piedāvājumā norādīto viena gada apdrošināšanas prēmiju vienai personai – 187 *euro* (381 480:1020:2=187) (*lietas 24.–29. lapa*). Pieteicēja atrautās peļņas aprēķinā izmantoja faktiskos pieteicējas veselības apdrošināšanas zaudējumu rādītājus Latvijā 2021. un 2022. gadā (*https://www.bta.lv/par-bta/finansu-raditaji*). Tiesa, iepazīstoties ar publicētajiem gada finanšu rādītājiem, secina, ka tie atbilst pieteicējas aprēķinos norādītajam. Pasūtītāja šīs lietas izskatīšanas laikā nav norādījusi apsvērumus, kas liecinātu par pieteicējas negūtās peļņas aprēķina nepamatotību. Apkopojot iepriekš aprakstīto, tiesa secina, ka pieteicēja ir pierādījusi atrautās peļņas apmēru – 64 831,15 *euro*.

[20] Pieteicēja iesniegumā un tā papildinājumā iestādē lūdz atlīdzināt arī izdevumus par juridisko palīdzību 2820 *euro* un pievienotās vērtības nodokli 592,20 *euro*. Pieteicēja iesniegumā iestādē norādīja, ka kopējais sniegtās juridiskās palīdzības apjoms šajā lietā ir 47 stundas. Pieteicēja pieteikumā norāda, ka juridiskās palīdzības izdevumu atlīdzināšana 711,23 *euro* nav samērīga, saprātīgs apmērs atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam būtu Latvijas Zvērinātu advokātu padomes deklarētā vidējā advokāta atlīdzība par vienu darba stundu Latvijā 60 *euro*. No iestādes 2024. gada 15. janvāra vēstules un pieteicējas 2024. gada 1. februāra atbildes un pārsūdzētā lēmuma secināms, ka lietas dalībnieku starpā nav strīda par to, ka pieteicēja lūdz atlīdzināt izdevumus: 1) par sniegto juridisko konsultāciju; 2) par pārstāvību tiesas sēdē; 3) par pieteikuma sagatavošanu; 4) par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas izlemšanai (iesniegumi, lūgumi vai paskaidrojumi); 5) par iepazīšanos ar lietas materiāliem (*lietas 40.–43. lapa*).

[21] Ar Satversmes tiesas 2022. gada 25. marta spriedumu lietā Nr. 2021?25?03 atzīts, ka noteikumu Nr. 859 3. punkts gan redakcijā, kas bija spēkā no 2015. gada 8. maija līdz 2020. gada 9. aprīlim, gan redakcijā, kas ir spēkā no 2020. gada 10. aprīļa, ciktāl tas neparedz ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā, nav atbilstošs Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Tas nozīmē, ka noteikumu Nr. 859 3. punktā ietvertās summas tiesas ieskatā neparedz ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā. Līdz brīdim, kad stājās spēkā regulējums, ar kuru Ministru kabinets būs izpildījis savu pienākumu, kas tam noteikts Satversmes 92. panta pirmajā teikumā, tiesību normu piemērotājam tām personām, kurām ar juridisko palīdzību saistīti izdevumi radušies valsts prettiesiskas rīcības rezultātā, tiesības uz taisnīgu tiesu jānodrošina, tieši piemērojot Satversmes 92. panta pirmo teikumu un šā sprieduma atziņas un nosakot ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā. Iestāde pārsūdzēto lēmumu pieņēma, balstoties uz minētajām atziņām. Vienlaikus iestāde piemēroja arī noteikumus Nr. 1493, ciktāl šie noteikumi paredzēja lielākas atlīdzinājuma summas nekā noteikumi Nr. 859. Iestāde piemēroja noteikumu Nr. 1493 normas, kas bija spēkā lēmuma pieņemšanas laikā.

[22] 2024. gada 26. decembrī stājās spēkā grozījumi Zaudējumu atlīdzināšanas likumā, tā 12. pantu papildinot ar $3.^1$ daļu un paredzot, ka izmaksas par juridisko palīdzību atlīdzina atbilstoši normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu administratīvajās lietās noteiktajiem veidiem un apmēram. Izņēmuma gadījumā iestāde vai tiesa var noteikt atlīdzināmo izdevumu apmēru, kas pārsniedz normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu administratīvajās lietās noteikto apmēru, ja šie izdevumi ir bijuši objektīvi nepieciešami. Tiesa secina, ka šajā lietā, nosakot atlīdzinājumu par sniegto juridisko palīdzību, ir piemērojami noteikumi Nr. 1493. Vienlaikus Zaudējumu atlīdzināšanas likums pieļauj atlīdzināt izdevumus par juridisko palīdzību lielākā apmērā, ja šie izdevumi ir bijuši objektīvi nepieciešami.

[23] Noteikumu Nr. 1493 9.1., 9.2., 9.5., 9.6., 9.7., 9.8. apakšpunkts paredz, ka juridiskās palīdzības sniedzējam par juridisko palīdzību vienai personai administratīvajā lietā valsts maksā šādā apmērā: 1) par sniegtu juridisko konsultāciju – 30 *euro* stundā; 2) par prasības pieteikuma, pieteikuma tiesvedības uzsākšanai, kreditora pieteikuma maksātnespējas procesā, pretprasības, blakus sūdzības vai izlīguma sastādīšanu – 100 *euro*; 3) par lietas izšķiršanai nepieciešama dokumenta sastādīšanu, kuram normatīvajos aktos ir noteiktas satura prasības un kura sagatavošanā ir nepieciešamas juridiskās zināšanas (piemēram, viedoklis vai paskaidrojumi (izņemot dokumentu par informācijas pieprasīšanu un šo noteikumu 9.2., 9.3., 9.4. un 9.9. apakšpunktā minētos dokumentus)), – 35 *euro*; 4) par pārstāvību tiesas sēdē – 40 *euro* stundā; 5) par iepazīšanos ar vienu administratīvās lietas materiālu sējumu (par vienu sējumu uzskatāms apjoms līdz 250 lapām) vienas tiesas instances ietvaros – 20 *euro*. Noteikumu Nr. 1493 10. punkts paredz, ka valsts sedz izdevumus par šo noteikumu 9.1. apakšpunktā minēto juridisko konsultāciju – ne vairāk par septiņām stundām vienas lietas ietvaros. Minēto noteikumu 11. punkts paredz, ka valsts sedz izdevumus ne vairāk kā par piecu šo noteikumu 9.2., 9.3., 9.4., 9.5., 9.6. un 9.9. apakšpunktā minēto dokumentu sastādīšanu vienas lietas ietvaros, bet 12. punkts paredz, ka valsts sedz izdevumus par pārstāvību tiesas sēdē ne vairāk kā par 40 stundām vienas lietas ietvaros. Tiesa šajā lietā piemēro noteikumu Nr. 1493 9. punktu redakcijā, kas bija spēkā sprieduma pieņemšanas dienā, jo redakcijā, kas bija spēkā juridisko pakalpojumu saņemšanas laikā, paredzētais atlīdzinājumu apmērs bija identisks vai pietuvināts kā noteikumu Nr. 859 3. punktā, kas atzīts par neatbilstošu.

[24] Iestāde pārsūdzētajā lēmumā nav apšaubījusi, ka pieteicējai ir sniegta rēķinos norādītā juridiskā palīdzība. Iestāde pārsūdzētajā lēmumā pamatoti atzina, ka pieteicēja saņēma juridisko palīdzību administratīvajā lietā publisko iepirkumu jomā, kas uzskatāma par sarežģītu. Iestāde pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīja, ka lietā bija strīds par tiesību normu interpretāciju atbilstoši Eiropas Savienības tiesībām un pienākumu ievērot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, līdz ar to lietā objektīvi varēja būt nepieciešams lielāks juridisko konsultāciju stundu skaits. Tiesa secina, ka šajā lietā nav strīda par to, ka lietu kategorija bija sarežģīta, turklāt arī strīdus tiesību jautājums bija objektīvi sarežģītāks kā vidēji lietā publisko iepirkumu

jomā. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējai tiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšanai objektīvi varēja būt nepieciešams saņemt juridisko palīdzību lielākā apjomā, nekā to paredz noteikumi Nr. 1493.

[25] Par pieteikuma sagatavošanu iestāde pieteicējai nolēma atlīdzināt 70 *euro*. No pieteicēja iesniegtā rēķina un pārskata redzams, ka 2021. gada 10., 11., 16. un 19. februārī pieteikuma sagatavošanai tiesā kopumā ir patērētas 15,25 stundas (*lietas 30., 31. lapa*). Tiesa norāda, ka par pieteikuma sagatavošanu noteikumi Nr. 1493 neparedz atlīdzināt stundās, bet gan par pieteikuma sagatavošanu kopumā precīzu summu – 100 *euro*. Kā jau norādīts iepriekš, tad pamatlieta uzskatāma par sarežģītu lietu kategoriju, turklāt tajā tika risināts komplicēts tiesību jautājums par nacionālo tiesību atbilstību Eiropas Savienības tiesībām, tāpēc atlīdzināmais juridiskās palīdzības apmērs būtu nosakāms divreiz lielākā apjomā, proti **200 *euro*** (100*2).

Par iepazīšanos ar lietas materiāliem (divi sējumi) iestāde nolēma atlīdzināt 52,56 *euro*. Lietā nav strīda par to, ka pārstāvjiem procesuālo dokumentu sagatavošanai, kā arī dalībai tiesas sēdēs bija nepieciešams iepazīties ar lietas materiāliem (*lietas 30., 31., 32., 33., 34., 56. lapa*). Noteikumu Nr. 1493 9.8. apakšpunkts paredz atlīdzinājumu par iepazīšanos ar lietas materiālu vienu sējumu – 20 *euro*. Samaksas apmērs nav pakārtots tam, ar kādu tieši dokumentu pārstāvji iepazinās un cik laika tam tika patērēts. Ievērojot lietas sarežģītību, tajā risināmo tiesību jautājumu komplicētību, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi divreiz lielākā apjomā – **80 *euro*** (20*2*2).

Par dalību divās tiesas sēdēs, kas katra nepārsniedza vienu stundu, iestāde atlīdzināja pieteicējai 105,12 *euro*. Noteikumu Nr. 1493 9.7. punkts paredz, ka par pārstāvību tiesas sēdē atlīdzina 40 *euro* stundā. Iestāde pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīja, ka noteikumi Nr. 1493 neparedz atsevišķi atlīdzināt izdevumus par sagatavošanos tiesas sēdēm. Ievērojot lietas sarežģītību, tajā risināmo tiesību jautājumu komplicētību, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi divreiz lielākā apjomā – **160 *euro*** (40*2*2).

Iestāde pārsūdzētajā lēmumā atzina, ka pieteicēja ir sniegusi juridiskās konsultācijas vismaz septiņu stundu apjomā, nolēma atlīdzināt 275,94 *euro*. Noteikumu Nr. 1493 9.1. apakšpunkts paredz, ka par sniegtu juridisko konsultāciju atlīdzina 30 *euro* stundā. Ievērojot lietas sarežģītību, tajā risināmo tiesību jautājumu komplicētību, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi divreiz lielākā apjomā – **420 *euro*** (30*7*2).

Par trīs lietas izlemšanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu iestāde pieteicējai kopā atlīdzināja 102,49 *euro*. No iestādes lēmuma un pieteicējas iesniegtajiem rēķiniem un pārskata redzams, ka pieteicējas pārstāvji sagatavoja viedokli par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, pamatojumu tiesvedības turpināšanai, viedokli un papildu paskaidrojumus par Eiropas Savienības pieņemto spriedumu pamatlietā (*lietas 12., 13., 30., 32., 33. lapa*). Tiesa norāda, ka par lietas izšķiršanā nepieciešamo dokumentu sagatavošanu noteikumi Nr. 1493 neparedz atlīdzinājumu stundās, bet gan par katru dokumentu precīzu summu – 35 *euro*. Ievērojot lietas sarežģītību, tajā risināmo tiesību jautājumu komplicētību, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi divreiz lielākā apjomā – **210 *euro*** (35*3*2).

Par viedokļa sagatavošanu Eiropas Savienības Tiesai iestāde pieteicējai izmaksāja atlīdzību, kas paredzēta par kasācijas sūdzības sagatavošanu – 105,12 *euro*. Pieteicēja nav iebildusi, ka viedokļa gatavošana Eiropas Savienības Tiesai tiek pielīdzināta kasācijas sūdzības sagatavošanai, vienlaikus pieteicēja iebilda par izmaksātās atlīdzības apmēru. Noteikumu Nr. 1493 9.4. punkts paredz atlīdzību par kasācijas sūdzības sastādīšanu – 140 *euro*. Minētajos noteikumos netiek atsevišķi izdalītas darbības, kas veicamas minētā dokumenta sagatavošanā, atlīdzība nav arī paredzēta par stundām, kas pavadītas dokumenta sagatavošanā. Ievērojot lietas sarežģītību, tajā risināmo tiesību jautājumu komplicētību, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi divreiz lielākā apjomā – **280 *euro***.

Ievērojot minēto tiesa atzīst, ka pieteicējai ir tiesības uz atlīdzinājumu par saņemto juridisko palīdzību – **1190 *euro***. Tā kā iestāde jau nolēma atlīdzināt **711,23 *euro***, tad pieteikums ir pamatots daļā par **478,77 *euro***.

[26] Saskaņā ar noteikumu Nr. 1493 3. punktu papildus šo noteikumu 9. punktā minētajām izmaksām valsts atlīdzina arī pievienotās vērtības nodokļa summu, ja juridiskās palīdzības sniedzējs ir reģistrējies kā pievienotās vērtības nodokļa maksātājs. Lietā nav strīda par to, ka pieteicējai ir atlīdzināms arī pievienotās vērtības nodokļa summa par saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem. Pieteicējai papildus atlīdzināmā pievienotās vērtības nodokļa summa ir **100,54 *euro*** (478,77*0,21).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 251. un 254. pantu un Publisko iepirkumu likuma 76. panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

apmierināt apdrošināšanas akciju sabiedrības „BTA Baltic Insurance Company" pieteikumu daļā;

uzlikt pienākumu Tieslietu ministrijai atlīdzināt apdrošināšanas akciju sabiedrībai „BTA Baltic Insurance Company" zaudējumus – atrauto peļņu 64 831,15 *euro*;

uzlikt pienākumu Tieslietu ministrijai atlīdzināt apdrošināšanas akciju sabiedrībai „BTA Baltic Insurance Company" zaudējumus – juridisko palīdzību 478,77 *euro* un pievienotās vērtības nodokli 100,54 *euro*;

noraidīt pieteicējas apdrošināšanas akciju sabiedrības „BTA Baltic Insurance Company" pieteikumu pārējā daļā par pienākuma uzlikšanu Tieslietu ministrijai atlīdzināt juridiskās palīdzības izdevumus 1630 *euro* un pievienotās vērtības nodokli 342,30 *euro*;

piespriest no Latvijas Republikas par labu apdrošināšanas akciju sabiedrībai „BTA Baltic Insurance Company" (reģ. Nr. 40103840140) samaksāto valsts nodevu 30 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

A. Zariņa S. Audzere M. Markovs